

Kod ucznia .....

Małopolski Konkurs Geograficzny

dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego

rok szkolny 2017/2018

Etap wojewódzki - 12 marca 2018 r.

Liczba punktów możliwa do uzyskania - 100 punktów

Suma punktów:

Miejsce na metryczkę

Drogi Uczniu !

1. **Wojewódzki** etap konkursu geograficznego zawiera **35 zadań** zamieszczonych na 17 stronach arkusza konkursowego oraz jedną stronę brudnopisu.
2. **Nie podpisuj kartek imieniem ani nazwiskiem.**
3. Na rozwiązanie zestawu masz **120 minut**. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
4. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **100 punktów**.
5. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, zaznacz **kółkiem literę/cyfrę** odpowiadającą właściwej informacji.
6. Do zakreślania odpowiedzi **używaj długopisu**. Odpowiedzi oznaczone ołówkiem nie będą oceniane. Ołówek możesz używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
7. **Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.**
8. Pamiętaj, aby **nie używać korektora i wymazywalnych przyborów piśmiennych**. Jeśli się pomylisz, **błędą odpowiedź przekreśl symbolem X**.
9. **Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi niż wskazano w poleceniu będzie traktowane jako błędna odpowiedź.**
10. Staraj się aby Twoja praca była czytelna.
11. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.
12. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.

Powodzenia !

Zadanie 1**[0-3]**

Wskaż czas słoneczny, strefowy i urzędowy, który obowiązywał w Krakowie (20°E, 50°N) dnia 20.01.2018 roku, w chwili, gdy w Londynie (0°W, 51°30'N) Słońce górowało.

I. czas słoneczny

- A. 11.20
- B. 12.20
- C. 13.20
- D. 14.20

II. czas strefowy

- A. 12.00
- B. 13.00
- C. 14.00
- D. 15.00

III. czas urzędowy

- A. 12.00
- B. 12.30
- C. 13.00
- D. 13.30

Zadanie 2**[0-1]**

Obserwator znajduje się w miejscu, gdzie w ciągu całego roku Słońce góruje tylko po południowej stronie nieba. W najdłuższym dniu w roku Słońce wschodzi na północnym-wschodzie, a w najkrótszym dniu w roku zachodzi na południowym-zachodzie. W miejscu tym Słońce nigdy nie góruje w zenicie.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych. Miejsce obserwacji położone jest:

- A. na zwrotniku Raka
- B. w umiarkowanej szerokości geograficznej południowej
- C. na kole podbiegunowym północnym
- D. w umiarkowanej szerokości geograficznej północnej

Zadanie 3**[0-1]**

Wskaż wartość rozciągłości południkowej między skrajnymi punktami w Polsce: Jastrzębia Góra (54°50'N, 18°31'E) i szczytem Opołonek w Bieszczadach (49°00'N, 22°50'E). Wynik podano w zaokrągleniu. Obliczenia wykonaj w brudnopisie.

- A. 659 km
- B. 649 km
- C. 639 km
- D. 629 km

Zadanie 4**[0-4]**

Oceń prawdziwość podanych informacji. **Wpisz do tabeli** literę **P** jeśli informacja jest prawdziwa lub **F** gdy jest fałszywa.

Informacja	Prawda /Falsz
1. Latem dzień jest dłuższy na południu Polski	
2. W Polsce od 23 września do 22 grudnia noce stają się coraz krótsze	
3. W Polsce kalendarzowe lato trwa wtedy, gdy na kole podbiegunowym południowym jest kalendarzowa zima	
4. W dniu przesilenia zimowego (22 grudnia) Słońce w Krakowie góruje nad horyzontem niżej niż w Gdańsku.	

Zadanie 5**[0-1]**

Wskaż na terenie, której z podanych wsi znajduje się najniżej położony punkt na terytorium Polski.

- A. Ciemino
- B. Raczki Elbląskie
- C. Kąty Rybackie
- D. Kępiny Małe

Zadanie 6**[0-1]**

Wskaż, z którym państwem Polska ma najdłuższą granicę lądową.

- A. Słowacją
- B. Niemcami
- C. Ukrainą
- D. Czechami

Zadanie 7**[0-6]**

Uzupełnij tabelę wpisując do podanych szczytów nazwę mezoregionu geograficznego.

Szczyt	Nazwa mezoregionu geograficznego
1. Turbacz	
2. Ślęza	
3. Wieżyca	
4. Lackowa	
5. Śnieżka	
6. Szczeliniec Wielki	

Zadanie 8**[0-3]**

Uzupełnij tabelę przyporządkowując nazwę masy powietrza napływającą nad obszar Polski do jej cechy.

masa powietrza: 1. masy powietrza polarnego morskiego, 2. masy powietrza polarnego kontynentalnego, 3. masy powietrza arktycznego

Cecha masy powietrza	Oznaczenie masy powietrza
I. napływając wiosną powodują ochłodzenie i majowe przymrozki	
II. w zimie przynoszą ocieplenie i opady deszczu ze śniegiem, natomiast latem powodują ochłodzenie i wzrost zachmurzenia	
III. docierając zimą przynoszą słoneczną i mroźną pogodę	

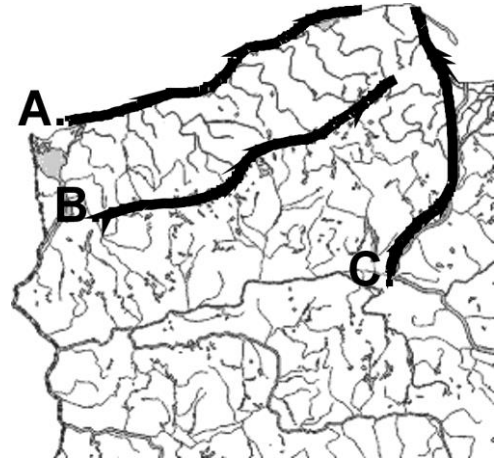
Zadanie 9**[0-1]**

Powierzchnia zbiornika na Sanie wynosi 220 ha. Ile wynosi powierzchnia tego zbiornika na mapie w skali 1:500 000. **Wybierz** poprawną odpowiedź spośród podanych.

- A. 0,44 cm²
- B. 4,4 cm²
- C. 8,8 cm²
- D. 0,088 cm²

Zadanie 10**[0-2]**

Na rysunku zaznaczono liniami A-C wybrane elementy krajobrazu Pojezierza Pomorskiego.

Uzupełnij zdanie wpisując, w wolne miejsce właściwą literę oraz **zaznaczając** prawidłowe dokończenie zdania, wybierając z podanych.

Linia ..... przedstawia przebieg moreny czołowej **ponieważ**:

1. moreny czołowe mają układ południkowy.
2. układ rzek wskazuje, że jest linią łączącą najwyższe punkty w terenie.
3. pas moren tworzy dziś brzeg Morza Bałtyckiego.
4. wody roztopowe lądolodu wyżłobiły pradoliny używane przez współczesne rzeki.

Zadanie 11**[0-4]**

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź **A** lub **B** tak, aby zdanie zawierało prawdziwe informacje.

I.	Rzeźba młodoglacjalna jest typowa dla	A. Pojezierza Pomorskiego B. Niziny Wielkopolskiej
II.	Kotlina Sandomierska znajduje się na obszarze struktur geologicznych	A. platformy paleozoicznej B. zapadliska przedkarpackiego
III.	Charakterystyczną cechą klimatu Polski jest	A. kontynentalizm B. przejściowość
IV.	Aktualnie obszary leśne w Polsce zajmują	A. 29,5% powierzchni kraju B. 21,2% powierzchni kraju

Zadanie 12**[0-5]**

Uzupełnij tabelę wpisując oznaczenie nazwy wiatru lokalnego do wskazanego obszaru jego występowania.

nazwa wiatru: I. bora II. mistral III. fen IV. wiatr halny V. chinook

Lp.	Nazwa wiatru lokalnego	Obszar występowania
1.		Góry Skaliste
2.		dolina Rodanu
3.		Sudety
4.		wybrzeże Adriatyku
5.		Alpy

Zadanie 13**[0-3]**

Wskaż w tabeli dokończenie każdego zdania **oznaczając odpowiedź** A lub B, tak aby zdanie zawierało prawdziwe informacje.

1. Powódź to	A. podniesienie się poziomu wody w rzece do stanu wysokiego. B. podniesienie się poziomu wody do stanu powodującego wystąpienie wody z koryta i brzegów rzeki.
2. Powódź zatorowa	A. wywołana jest spiętrzeniem wody przez zator kry w czasie wiosennego spływu lodu. B. wywołana jest gwałtownym topnieniem śniegu.
3. Powódź nagle/błyskawiczna	A. wywołana jest silnymi wiatrami wiejącymi od morza powodującymi wlewanie się wody morskiej do ujściowych odcinków rzek. B. wywołana jest nawałnymi opadami powodującymi gwałtowny przybór wody w rzece.

Zadanie 14**[0-1]**

Dokończ zdanie, wybierając uzasadnienie 1,2,3, tak aby powstała informacja prawdziwa.

Przyczyną występujących powodzi na Wiśle:

są najczęściej	1.	spiętrzeniem wody przez zator kry powstały na rzece.
	2.	intensywne opady w lecie.
	3.	roztopy wiosenne i intensywne opady w lecie.

Zadanie 15**[0-6]**

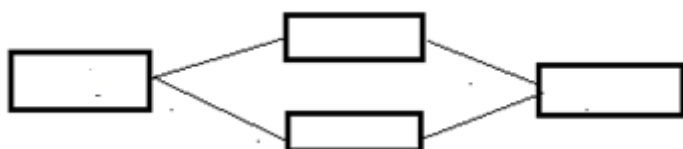
Skreśl zbędne wyrazy w zamieszczonym tekście o wezbraniach i powodziach w Polsce, tak aby zdanie zawierało poprawną informację.

Latem i jesienią na rzekach w Polsce występują *powodzie opadowe/powodzie roztopowe*. Wezbrania opadowe nawalne są spowodowane intensywnymi *krótkotrwałymi/długotrwałymi* opadami deszczu. Najgroźniejsze rozmiary przyjmują na rzekach *górkich/nizinnych* powodując podtopienia *dużych obszarów/lokalne*. Wezbrania roztopowe spowodowane są gwałtownym topnieniem *pokrywy śnieżnej/lodowej*. Pojawiają się one na wielu rzekach w kraju ale najgroźniejsze rozmiary przyjmują na *dużych rzekach nizinnych/krótkich rzekach nadbałtyckich*.

Zadanie 16**[0-4]**

Uzupełnij schemat tak, aby przedstawiał etapy procesu pustynnienia w strefie Sahelu. **Wpisz w kratkach** w odpowiedniej kolejności litery, którymi oznaczono informacje odnoszące się do tego procesu.

- A. Gwałtowny wzrost liczby ludności.
- B. Karczowanie i wypalanie sawanny pod uprawy.
- C. Nadmierny wypas zwierząt co sprzyja erozji gleby.
- D. Zmiany klimatyczne i związane z tym spadek rocznym sum opadów.

Zadanie 17**[0-1]**

Dokończ zdanie zaznaczając odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1, 2, 3 tak aby powstała informacja prawdziwa.

Przyczyną wielkiej powodzi letniej w Polsce w 1997 r. były:

A.	letnie wezbrania na rzekach karpackich,	ponieważ	1.	długotrwałe intensywne opady spowodowały gwałtowny wzrost stanu wody na Odrze i jej górskich dopływach oraz wystąpienie wody z koryta.
B.	letnie wezbrania na rzekach sudeckich,		2.	intensywne opady spowodowały gwałtowny wzrost stanu wody na Odrze i jej nizinnych dopływach oraz wystąpienie wody z koryta.
			3.	intensywne opady spowodowały gwałtowny wzrost stanu wody na Wiśle i jej górskich dopływach oraz wystąpienie wody z koryta.

Zadanie 18**[0-2]**

Wskaż dwa czynniki sprzyjające powstawaniu miejskiej wyspy ciepła

- A. akumulacja ciepła przez budynki, place, ulice
- B. duża zmienność natężenia promieniowania ciepła w ciągu doby
- C. różnice temperatury powietrza występują podczas bezchmurnych i bezwietrznych nocy
- D. emisja ciepła uwalnianego do atmosfery w wyniku spalania m.in. węgla i ropy, a także emisji spalin samochodowych

Zadanie 19**[0-3]**

Wpisz do tabeli literę **P** jeśli informacja jest prawdziwa lub **F** gdy jest fałszywa.

Informacja	Prawda /Fałsz
1. Klimat miasta cechuje występowanie niższych wartości temperatury powietrza w centrum aglomeracji niż na jej peryferiach.	
2. Miejska wyspa ciepła charakteryzuje się dużą zmiennością natężenia (intensywnością) ciepła w ciągu doby i w roku.	
3. Największe różnice temperatury powietrza w mieście między centrum a peryferiami występują podczas bezchmurnych i bezwietrznych nocy.	

Zadanie 20**[0-3]**

Na podstawie informacji przedstawionych w tekście i własnej wiedzy ocenić poprawność informacji. Wpisz do tabeli literę **P** jeśli informacja jest prawdziwa lub **F** gdy jest fałszywa.

Jednym z pierwszych odnotowanym w kronikach, szczególnie suchym rokiem, był rok 1121. Brak opadów w okresie od marca do maja miał spowodować, że powysychały wtedy oziminy i świeżo wysiane zboża jare. Następstwem tego stanu była wielka klęska nieurodzaju, która wywołała gwałtowną wyżkę cen żywności w Polsce i krajach ościennych. Wielka susza nawiedziła tereny Polski w początkach XVIII wieku. Trwała ona do 1718 roku, kiedy to wypalone zostały wszystkie zboża. Jeszcze w roku 1719 upały i brak deszczu spowodowały nieurodzaj zbóż w zachodniej Polsce (Wielkopolska i Śląsk). Na tereny te sprowadzano żywność z Małopolski, gdzie lato było wilgotniejsze. Susze miały również miejsce w XIX i XX wieku. Wyjątkowo suchym był np. rok 1894, kiedy to niedobór wody zaznaczył się wiosną i na początku lata. Suma roczna opadów wyniosła wtedy ok. 350 mm. W lipcu 1921 r., fala panujących wówczas w Europie rekordowych upałów dotarła również do Polski. Termometry wskazały wtedy najwyższe od lipca 1833 roku – temperatury. W Poznaniu było aż +38,7°C, a przez dłuższy czas nie odnotowano opadów deszczu. Również w ciągu lata i na jesieni odnotowano suszę w 1951 r.. W wyniku tych anomalii obniżone zostały plony roślin okopowych oraz zmniejszeniu uległ drugi pokos siana.

Źródło: na podstawie <http://www.ekologia.pl/srodowisko/ochrona-srodowiska>

Informacja	Prawda /Falsz
1. Susze w Polsce odnotowuje się od lat 80-tych XX wieku.	
2. W 1894 r. odnotowana suma roczna opadów była wyższa od notowanej obecnie średniej rocznej sumy opadów w Polsce.	
3. Susze powodują istotne straty szczególnie w uprawach rolnych.	

Zadanie 21**[0-4]**

Wpisz do tabeli oznaczenia pozytywnych i negatywnych skutków występowania miejskiej wyspy ciepła.

1. zużywamy mniej energii do ogrzania budynków w zimie,
2. przy bezwietrznej pogodzie wzrasta zanieczyszczenie powietrza,
3. wzrost zużycia energii w wyniku używania w pomieszczeniach klimatyzacji,
4. przez wyższą temperaturę mamy mniejsze opady śniegu, oszczędzamy wtedy na odśnieżaniu ulic w mieście,

Pozytywne	Negatywne

Zadanie 22**[0-1]**

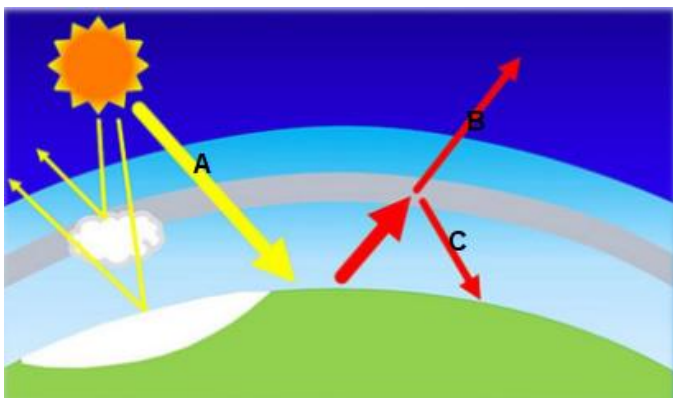
Wybierz z podanych zestawów ten, który zawiera nazwy gazów cieplarnianych

- A. ołów, dwutlenek, siarki, pył zawieszony,
- B. ołów, dwutlenek siarki, para wodna,
- C. metan, dwutlenek węgla, para wodna,
- D. pył zawieszony, dwutlenek siarki, metan

Zadanie 23**[0-3]**

Opisz oznaczenia objaśniające powstanie efektu cieplarnianego.

procesy: promieniowanie słoneczne, promieniowanie zwrotne, promieniowanie ciepłe w kosmos,

A .....

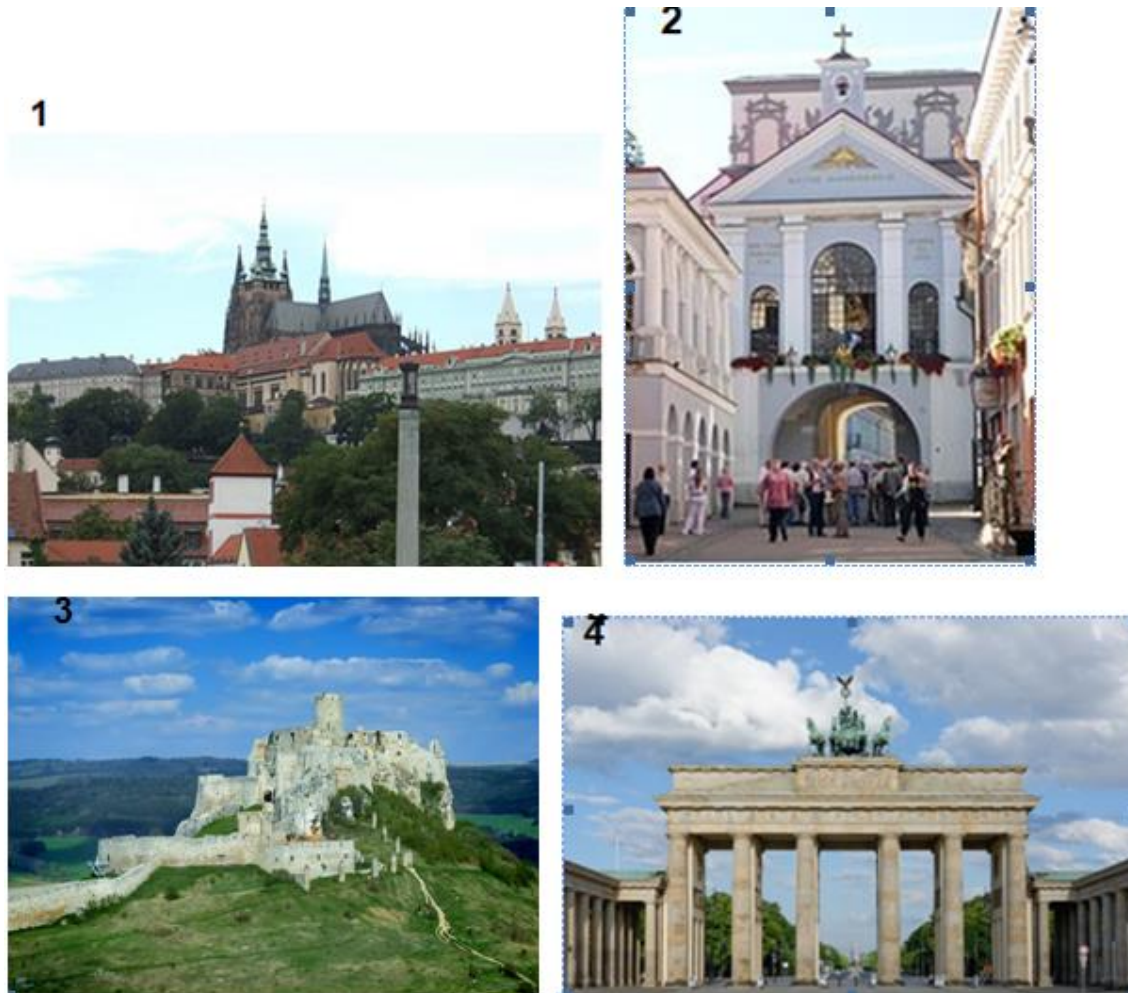
B .....

C .....

Zadanie 24**[0-8]**

Fotografie przedstawiają charakterystyczne obiekty z państw sąsiadujących z Polską.

Uzupełnij tabelę przyporządkowując do numeru fotografii **oznaczenie nazwy obiektu** oraz podaj nazwę kraju, na terenie którego on się znajduje.

Źródło: Wikipedia

nazwa obiektu: A. Brama Brandenburska, B. Zamek na Hradczanach, C. Zamek Spiski

D. Ostra Brama

Numer fotografii	Nazwa obiektu	Nazwa kraju, na którego terenie znajduje się obiekt
1		
2		
3		
4		

Zadanie 25**[0-1]**

Poniższe informacje dotyczą wybranych cech środowiska przyrodniczego i gospodarki sąsiadów Polski.

1. Zróżnicowana rzeźba terenu 2. Duże zasoby surowców energetycznych. 3. Brak dostępu do morza 4. Przystąpienie do Unii Europejskiej w 2004 r. 5. Przewaga obszarów nizinnych.

Zaznacz zestaw, w którym podano cechy odnoszące się do południowych sąsiadów Polski: Czech i Słowacji.

- A. 2,3,4
- B. 1,2,5
- C. 1,3,4
- D. 1,2,5

Zadanie 26**[0-4]**

Do podanych w tabeli informacji przyporządkuj podane niżej państwa. **Wpisz ich nazwy** w kolumnie pierwszej.

państwa: Rosja, Białoruś, Polska, Niemcy

Państwo	Powierzchnia kraju w tys. km ²	Liczba ludności w mln	PKB na osobę w dolarach
	357,4	82,3	41 111
	17 075	146,8	10 630
	312,6	38,4	12 721
	207,5	9,5	5 585

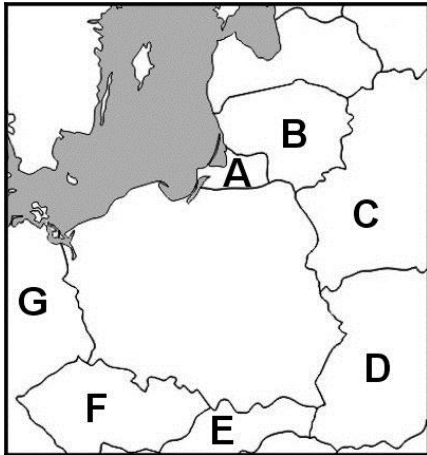
Zadanie 27**[0-1]**

W 2015 r. powierzchnia Litwy wynosiła 65 200 km² i kraj ten zamieszkiwało 3,592 mln osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła: (wynik podano w zaokrągleniu).

- A. 100 osób/km²
- B. 50 osób/km²
- C. 105 osób/km²
- D. 55 osób /km²

Zadanie 28**[0-6]**

Na podstawie własnej wiedzy i informacji przedstawionych w tabeli **przypisz do każdej** z nich sąsiadów Polski oznaczonych na mapie literami od A do G. Podaj ich nazwy.

Informacja	Oznaczenie na mapie kraju/krajów	Nazwa kraju/krajów
1. Położenie śródlądowe odcina te państwa od zasobów morskich, przede wszystkim możliwości rybołówstwa, a także od transportu i handlu morskiego.		
2. Granice Polski z tymi krajami stanowią, równocześnie wschodnie zewnętrzne granice Unii Europejskiej.		
3. Granica lądowa Polski z tym krajem jest najkrótsza. Kraj ten należy do Unii Europejskiej i stanowi jej północno-wschodnią granicę.		

Zadanie 29**[0-1]**

W Polsce w 2016 r. współczynnik urodzeń wynosił 9,95‰, a współczynnik zgonów 10,10‰. Liczba ludności wynosiła 38,4 mln osób. **Wskaż** współczynnik przyrostu naturalnego:

- A. -0,20‰
- B. 0,20‰
- C. -0,15‰
- D. 0,15‰

Zadanie 30**[0-3]**

W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia ludności według działów gospodarki w 2016 r. dla wybranych województw. **Przyporządkuj** nazwę województwa do odpowiadających im danych.

województwa: wielkopolskie, śląskie, mazowieckie

Województwo	Rolnictwo i leśnictwo [w tys.]	Przemysł i budownictwo [w tys.]	Usługi [w tys.]
	18,0	508,2	843,8
	6,7	530,0	250,7
	24,8	403,6	340,3

Zadanie 31**[0-3]**

Na podstawie własnej wiedzy oceń prawdziwość przedstawionych informacji. **Wpisz do tabeli** literę **P** jeśli informacja jest prawdziwa lub **F** gdy jest fałszywa.

Informacja	Prawda /Falsz
1. Województwo wielkopolskie należy do obszarów o najwyższej powierzchni zasiewów pszenicy w Polsce.	
2. Żyzność gleby i warunki klimatyczne mają istotny wpływ na rozmieszczenie uprawy pszenicy w Polsce.	
3. Największa koncentracja upraw pszenicy występuje na Nizinie Śląskiej, Żuławach Wiślanych i Pojezierzu Mazurskim.	

Zadanie 32**[0-1]**

Wskaż według kolejności obecnie 4 największe pod względem liczby mieszkańców miasta w Polsce.

- A. Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław
- B. Kraków, Warszawa, Łódź, Wrocław
- C. Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław
- D. Warszawa, Kraków, Wrocław, Łódź

Zadanie 33**[0-3]**

Podanym wyrobom przyporządkuj po jednej miejscowości, gdzie koncentruje się produkcja tego towaru. **Zaznacz w tabeli** poprawną odpowiedź.

Nazwa wyrobu/towaru	Miejscowość
1.tabor kolejowy- pojazdy szynowe, lokomotywy, wagony, tramwaje	A. Toruń B. Bydgoszcz C. Kraków
2.autobusy Solaris	A. Bolechowo k. Obornik B. Sanok C. Lublin
3.sprzęt AGD	A. Gdańsk B. Wrocław C. Jasło

Zadanie 34**[0-3]**

Na podstawie podanych opisów rozpoznaj region geograficzny. **Wpisz jego nazwę** do tabeli.

nazwy regionów: Żuławy Wiślane, Wyżyna Kielecka, Wyżyna Lubelska, Pojezierze Mazurskie, Pojezierze Pomorskie

Opis regionu	Nazwa regionu geograficznego
I. Jest to region rolniczy, żyzne gleby powstały na lessach. W krajobrazie występują malownicze wąwozy. Uprawia się pszenicę, buraki cukrowe, chmiel i tytoń.	
II. Region równinny powstały w wyniku akumulacji materiału rzecznoego, poprzecinany kanałami. Uprawia się tu głównie pszenice i buraki cukrowe.	
III. Krajobraz ukształtowany w wyniku działalności lądolodu. Znajduje się tutaj największe pod względem powierzchni jezioro w Polsce oraz kompleksy leśne.	

Zadanie 35**[0-3]**

Na podstawie własnej wiedzy oceń prawdziwość przedstawionych informacji. **Wpisz do tabeli** literę **P** jeśli informacja jest prawdziwa lub **F** gdy jest fałszywa.

Informacja	Prawda /Fałsz
1. Sudety rozciągają się na obszarze trzech państw: Polski, Słowacji i Niemiec.	
2.Śladami lodowców górskich w Tatarach są m.in. cyrki lodowcowe i doliny U-kształtne.	
3.Zjawisko cienia opadowego występuje na Pojezierzu Pomorskim.	

BRUDNOPIS